Náučný turistický chodník Veľké Dravce – Veľký Bučeň

Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Lučenec
Geomorfologické jednotky:	Juhoslovenská kotlina a Cerová vrchovina
Geologické jednotky:	neogénna panva a sopečné pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Veľké Dravce a pešo 1,5 km k východisku
Východisko:	vodná nádrž Veľké Dravce
Trasa:	vodná nádrž Veľké Dravce – Veľké Dravce – Cicka – Kamenistá dolina – Veľký Bučeň
Dĺžka, prevýšenie:	8,7 km, prevýšenie 330 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	5
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Čiastočný súbeh s červenou turistickou značkou (v závere trasy chodníka).

Rok otvorenia: 2015

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Veľké Dravce, Veľké Dravce 240, 985 42 Veľké Dravce, tel. 047 / 4373 122

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre vlastivednú vychádzku alebo geografickú exkurziu spojenú s návštevou kameňolomu (je potrebné povolenie). Na trase chodníka je viacero výstupov geologického podložia.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Veľké Dravce. Obec východne od Lučenca v strednej časti Juhoslovenskej kotliny – v jej podcelku Lučenská kotlina – pri kontakte s Cerovou vrchovinou pod vrchom Veľký Bučeň. Prvá písomná zmienka pochádza z 13. storočia. Obec bola sídlom sokoliarov, obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom dobytka a koní. Podľa archívnych záznamov zo 14. storočia bolo územie obce majetkom Matúša Čáka Trenčianskeho, neskôr sa stalo majetkom rodiny Daróczy. V rokoch 1554 – 1593 bolo územie pod tureckou nadvládou. Klasicistický kaštieľ z roku 1821, momentálne neobývaný a v schátranom stave, ktorého prvým majiteľom bol Jozef Horkovics a je známy ako Horkovicsova kúria, je národnou kultúrnou pamiatkou. Pamiatkou je aj rímskokatolícky kostol sv. Gallusa (Gála) opáta, pôvodne barokoví stavba zo začiatku 18. storočia, prestavaný a rozšírený v roku 1909 a opravovaný v roku 1958. Od 19. storočia sa juhovýchodne od obce v okraji Cerovej vrchoviny ťaží bazalt, v roku 1932 bol v bani veľký štrajk. V rokoch 1938 – 1944 obec patrila k Maďarskej republike. Obec je rodiskom Květy Fialovej (1929 – 2017), českej divadelnej, filmovej a televíznej divy.

Vodná nádrž Veľké Dravce. Akumulačná nádrž severozápadne od rovnomennej obce vybudovaná na potoku Šťavica, pravostrannom prítoku Suchej, na závlahy. Využíva sa ako rybník a v letných mesiacoch aj na rekreačné účely.

Veľký Bučeň (514 m n. m.). Masív s najvyšším vrchom severnej časti Cerovej vrchoviny severovýchodne nad obcou Bulhary a juhovýchodne od Veľkých Draviec, ktorý je najrozsiahlejším zvyškom neogénneho bazaltového vulkanizmu v tejto časti Cerovej vrchoviny. Tvoria ho tri hlavné troskové kužele: Veľký Bučeň, Malý Bučeň (475 m n. m.) a kóta 471 m n. m. V blízkom okolí juhozápadným smerom sa nachádzajú zvyšky ďalších dvoch kužeľov: Okrúhlica (422 m n. m.) a Bukovinka (456 m n. m.). Terénne depresie na vrcholoch Veľkého Bučeňa a Okrúhlice predstavujú pravdepodobne pôvodné sopečné krátery. Kužele budujú bazaltové aglomeráty a troskovo-lapilové tufy s častým výskytom vulkanických bômb. Zo sopiek sa láva vylievala vo forme pokrovov a prúdov, v ktorých je viacero lomov. Z Veľkého Bučeňa siaha severným smerom rozvetvený prúd až k Veľkým Dravciam; priečne ho prerezávajú dva potoky: Čirinec a Sokolí potok. Juhozápadným smerom stiekol najmladší lávový prúd celej Cerovej vrchoviny (vek okolo 1 mil. rokov). Blízko vrcholu Veľkého Bučeňa stojí radar riadenia letovej prevádzky.

Kameňolom Bulhary. Činný lom západne od obce Bulhary na severozápadnom okraji Cerovej vrchoviny, založený v roku 1870, s ťažbou bazaltu a štrku. Je situovaný medzi troskovými kužeľmi Bukovinka a Okrúhlica v bazaltovom telese, ktoré v neogéne preniklo do prostredia maarových sedimentov (tufové pieskovce) a svojimi účinkami ich rozlámalo, vztýčilo a na kontakte aj tepelne premenilo (sú sčervenené). Bazalt, obnažený v lome, má charakteristickú cibuľovitú a tiež doskovú

odlučnosť (dosky sú hrubé 30 – 40 cm). V jeho dutinkách sa vyskytujú minerály: zelený olivín, aragonit, opál a zeolity. V pravom krídle lomu vidno sivé a červenkasté tufity a tufitické zlepence. Vyťažený bazalt sa ručne spracúva na obrubníky a dlažbové kocky. Okrajové časti lomu sú porastené dubovo-hrabovými a bukovými lesmi, na niektorých miestach sú druhovo bohaté skalné stepi, prípadne porasty nepôvodného agátu bieleho.

Prírodná rezervácia Kerčík. Chránené územie na izolovanom bazaltovom tvrdoši na severozápadnom okraji Cerovej vrchoviny medzi obcami Bulhary a Šávoľ vyhlásené v roku 1983 na ochranu miesta bohatého výskytu ponikleca lúčneho černastého (*Pulsatilla pratensis* ssp. *nigricans*) v stepných teplomilných rastlinných spoločenstvách. Vŕšok Kerčík (302 m n. m.) tvorí okrajový výbežok lávového prúdu v oblasti Veľkého Bučeňa.

Juhoslovenská kotlina. Úzke nížinné územie na južnom Slovensku pri slovensko-maďarskej štátnej hranici pretiahnuté v rovnobežkovom smere medzi Šahami na západe a Plešivcom na východe dlhé asi 120 km s charakterom brázdy okolo riek Ipeľ, Rimava a Slaná. Na západe sa kratučkým, 1,5 km dlhým úsekom dotýka Podunajskej pahorkatiny, na severe susedí s Krupinskou planinou, Ostrôžkami, Revúckou vrchovinou a Slovenským krasom, na východe Bodvianskou pahorkatinou. Na juhu pri hranici s Maďarskom do nej od juhu presahuje severná časť vulkanického pohoria Cserhát – Cerová vrchovina. Je tektonicko-erózneho pôvodu – vznikla v neogéne mohutným prehybom zemskej kôry. Budovaná je paleogénnymi a neogénnymi morskými a jazernými sedimentmi, lokálne i vulkanoklastikami, zväčša prekrytými kvartérnymi riečnymi štrkmi a pieskami na severe s pokrovom spraší a sprašových hlín. Prevažne pahorkatinový povrch je rozčlenený riečnou sieťou do plytkých dolín so širokými nivami a riečnymi terasami Ipľa, Rimavy, Slanej a ich prítokov a plochými chrbtami medzi nimi. Delí sa na tri vzájomne slabo oddelené kotliny – od západu Ipeľskú, Lučenskú a Rimavskú. Pre svoju nízku nadmorskú výšku (do 400 m n. m.) a otvorenosť k juhu patrí k najteplejším a najsuchším kotlinám na Slovensku. Vyviera tu mnoho minerálnych a termálnych prameňov, pri ktorých vznikli kúpele (Číž), termálne kúpaliská (Dolná Strehová, Tornaľa) alebo plniarne minerálnych vôd (Tornaľa). Kotlina je zväčša odlesnená, zachované sú zvyšky teplomilných dubín, dubo-hrabín, pozdĺž tokov lužné lesy. Mierne klimatické podmienky s najmenšou veternosťou na Slovensku umožnili intenzívny rozvoj poľnohospodárskej výroby.

Cerová vrchovina. Svojrázny geomorfologický celok na južnom Slovensku pri slovensko-maďarskej štátnej hranici – severný výbežok vrchoviny Cserhát z Maďarska –, u nás zo severu obklopený Juhoslovenskou kotlinou. Na našom území sa rozkladá medzi Kalondou na západe, Veľkými Dravcami, resp. Ožďanmi na severe a Vlkyňou na východe (a štátnou hranicou na juhu). Pohorie budujú v paleogénno-neogénnom mori sedimentované íly, pieskovce a zlepence, do ktorých po ich tektonickom výzdvihu začiatkom neogénu vnikli andezitové lakolity. Tieto po erózno-denudačnom vypreparovaní tvoria dnešné najvyššie vrchy Karanč (725 m n. m.) a Šiator (660 m n. m.) v okolí Šiatorskej Bukovinky. Na prelome neogénu a kvartéru sa do paleoúdolí vyliali bazaltové lávové prúdy – po ich následnom vypreparovaní z relatívne menej odolných sedimentárnych hornín vznikol inverzný reliéf – na miestach pôvodných údolí sú dnes tiahle ploché chrbty, napr. Mačacia, Belina, Pohanský hrad, Borkút, Chrasť (s dĺžkou až 11 km). V reliéfe tiež nápadne vystupujú vypreparované bazaltové a brekciové výplne sopečných komínov – neky, diatrémy – (Šomoška, Hajnáčsky hradný vrch, Šurice (Soví hrad), Steblová skala) a zvyšky troskových kužeľov (Medvedia výšina, Monosa, Ragáč, Dunivá hora, Veľký Bučeň a Malý Bučeň). Výsledkom špecifického geomorfologického vývoja územia so striedajúcimi sa kontrastnými horninami je veľká členitosť reliéfu a pestrý krajinný ráz – vyčlenené sú tu viaceré dielčie vrchoviny (Mučínska, Hajnáčska, Petrovská a Bučenská) a pozdĺž Beliny Fiľakovská brázda. Územie odvodňujú prítoky Suchej, ústiacej do Ipľa, a Ľukavy a Gortvy či priamo Rimavy. Veľká časť územia leží v malých nadmorských výškach (od 160 m), klimaticky tak celok patrí do teplej mierne suchej až mierne teplej mierne vlhkej oblasti. S tým súvisí značná odlesnenosť (asi tretina plochy). Lesy vytvárajú pestrú mozaiku od lesostepných a rozvoľnených spoločenstiev na skalných

lokalitách cez zapojené dubové lesy prevažne na južných až po bučiny na severných expozíciách svahov s hlavnými drevinami dubom cerovým, bukom lesným, dubom zimným a hrabom obyčajným. Vyššie ležiace, lesnatejšie časti pohoria sú Chránenou krajinnou oblasťou Cerová vrchovina.

Názvy informačných panelov

1. Vodná nádrž pri Veľkých Dravciach
2. Obec Veľké Dravce
3. Lesy Veľkého Bučeňa
4. Lesy Veľkého Bučeňa
5. Vrch Veľký Bučeň

Informačné panely v teréne nie sú číslované.

NÁUČNÝ TURISTICKÝ CHODNÍK
VEĽKÉ DRAVCE - VEĽKÝ BUČEŇ
Lazy Veľkého Bučeňa

Veľké Dravce
Nový Sad
B U Č E N S K
Veľký Bučeň
LEGENDA:
– Trasa náučného chodníka
– Miesto umiestnenia inf. tabúľ

MAPY.CZ

MAPY.CZ